

Sygn. akt III AUa 282/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja (spr.) SA Krystyna Smaga
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2013 r. w Lublinie

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 31 stycznia 2013 r. sygn. akt VI U 602/12

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 282/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawca J. K. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 21 marca 2012 roku odmawiającej mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazał, iż w okresie od 1 listopada 1979 roku do 24 marca 1998 roku pracował jako palacz centralnego ogrzewania i kotłów parowych kotłowni niezmechanizowanej, za co otrzymywał dodatek szkodliwy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o oddalenie dowołania. W uzasadnieniu podniesiono, że wnioskodawca udokumentował łączny okres ubezpieczenia w wymiarze 25 lat, 11 miesięcy i 13 dni, nie udokumentował żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych. Nie zaliczono jako pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od 1 marca 1983 roku do 24 marca 1998 roku na podstawie świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez Zespół Szkół (...) w R., ponieważ w świadectwie pracy w warunkach szczególnych wskazano

stanowisko palacza c.o., na którym praca nie jest zaliczana do warunków szczególnych. Organ rentowy w uzasadnieniu podniósł, iż tylko praca przy obsłudze kotłów typu przemysłowego stanowi pracę w warunkach szczególnych, ponadto w zaświadczeniu Rp-7 podano stanowisko dozorca.

Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2013 roku Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił J. K. prawo do emerytury od dnia 1 marca 2012 roku.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

J. K., urodzony (...), wniósł w dniu 1 marca 2012 roku o przyznanie mu prawa do emerytury. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, nie pozostaje w zatrudnieniu od 29 lutego 2012 roku. Organ rentowy uznał za udowodniony łączny okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat 11 miesięcy i 13 dni, nie zaliczył jako pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia od 1 marca 1983 roku do 24 marca 1998 roku w Zespole Szkół (...) w R.. Zaskarżoną decyzją z dnia 21 marca 2012 roku organ rentowy odmówił przyznania prawa do emerytury z uwagi na nieudowodnienie na dzień 1 stycznia 1999 roku 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W Zespole Szkół (...) w R. J. K. był zatrudniony od 1 listopada 1979 roku do 29 lutego 2012 roku. Został przyjęty na stanowisko pomocnika palacza. W dniu 17 maja 1980 roku J. K. uzyskał uprawnienia do obsługi kotłów wodnych o temperaturze wody do 115° C i parowych o ciśnieniu do 0,7 atmosfer. Od 1 marca 1983 roku został przeniesiony na stanowisko palacza w pełnym wymiarze czasu pracy. Zajmował się obsługą 3 kotłów centralnego ogrzewania i jednego kotła parowego. Kotły centralnego ogrzewania pracowały sezonowo od września do maja, kocioł parowy był czynny przez cały rok. Kocioł parowy podgrzewał wodę dla kuchni, internatu, bloków, szkoły i szklarni i wymagał stałej obsługi. Kocioł ten miał 84 płomieniówki, które J. K. czyścił ręcznie, poza tym wygarniał popiół i szlakę, regulował dopływ powietrza w celu utrzymania temperatury, zasypywał węgiel ręcznie. Dodatkowo od 1 sierpnia 1983 roku J. K. został zatrudniony na stanowisku konserwatora – hydraulika w wymiarze 1/2 etatu do 30 kwietnia 1993 roku, w dalszym ciągu pracował jednak w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku palacza. Czynności konserwatora wykonywał poza godzinami pracy w kotłowni, była to praca dodatkowa. Kocioł parowy wnioskodawca obsługiwał do 24.03.1998 r., ponieważ w dniu 25.03.1998 r. kotły zostały rozmontowane i wprowadzono kotły gazowe, do obsługi których uprawnienia uzyskał 30.12.1998 r. Na stanowisku dozorca J. K. został zatrudniony od 1.07.2001 r.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 Nr 153, poz. 1227 j.t.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999r.) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ponadto emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2 art. 184 ustawy).

Poza sporem w sprawie niniejszej pozostaje, że wnioskodawca osiągnął wiek emerytalny 60 lat i udowodnił wymagany 25 letni okres zatrudnienia oraz fakt, że nie przystąpił do funduszu emerytalnego. Sporne pozostaje ustalenie, czy wnioskodawca wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A w wymiarze co najmniej 15 lat i czy staż ten osiągnął przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Ze świadectwa pracy wystawionego przez Zespół Szkół (...) w R. wynika, że J. K. był zatrudniony w okresie od 1 listopada 1979 roku do 29 lutego 2012 roku na stanowiskach pomocnika palacza c.o., palacza c.o. i dozorca, ponadto

wskazano, iż w okresie od 1 marca 1983 roku do 24 marca 1998 roku wykonywał prace w warunkach szczególnych. Pracodawca wystawił także świadectwo pracy w warunkach szczególnych z którego wynika, że wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku palacza c.o. wymienionym w wykazie A, dziale XIV poz. 1 pkt 4 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 31 marca 1988 roku w okresie od 1 marca 1983 roku do 24 marca 1998 roku J. K. zeznał, iż od 1 listopada 1979 roku do 1998 roku pracował jako palacz w niezmechanizowanej kotłowni, w której znajdowały się 3 piece centralnego ogrzewania i jeden piec parowy. Kocioł parowy służył do podgrzewania wody na potrzeby kuchni w internacie szkolnym, 2 bloków mieszkalnych, 2 internatów, szklarni. Piec parowy pracował przez cały rok, natomiast piece c.o. były włączane sezonowo. Piec parowy wymagał stałej obsługi, należało stale kontrolować podmuch przez otwieranie drzwiczek. W 1998 roku zamontowano kotły gazowe i kotłownia została zamknięta. Zeznania wnioskodawcy znajdują potwierdzenie w zeznaniach świadków przesłuchanych w sprawie P. G. i D. S.. Obaj świadkowie w spornym okresie pracowali z wnioskodawcą na stanowiskach palaczy, z tym że świadek D. S. pracował sezonowo przy obsłudze pieców c.o. Świadkowie zeznali, iż w kotłowni znajdowały się 4 piece, w tym 3 piece c.o. i jeden piec parowy do podgrzewania wody na potrzeby szkoły, internatu, 2 bloków mieszkalnych i szklarni. Kocioł parowy był czynny cały rok. Wymagał czyszczenia ręcznego 84 płomieniówek, wygarniania ręcznego popiołu i szlaku, zasypywania ręcznego oraz ręcznego kontrolowania dopływu powietrza. Okoliczności te świadczą, iż był to kocioł niezmechanizowany. Sąd zwrócił też uwagę na fakt, iż w odróżnieniu od zwykłych kotłów c.o. kocioł parowy pracował przez cały rok, służył do wytwarzania pary na potrzeby kilku budynków w tym szklarni a nie do sezonowego ogrzewania, wymagał też stałej obsługi. Z tych względów Sąd przyjął, iż był to kocioł o charakterze przemysłowym.

Z akt osobowych oraz zeznań świadków i samego wnioskodawcy wynika wprawdzie, iż w spornym okresie od 1.08.1983 r. skarżący był jednocześnie zatrudniony w wymiarze 1/2 etatu na stanowisku konserwatora – hydraulika, bądź to w ramach umowy zlecenia, bądź w ramach umowy o pracę, jednak była to praca dodatkowa, nie mająca wpływu na wykonywanie czynności palacza w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd wskazał, że w angażach nie ograniczono wymiaru pracy na stanowisku palacza.

Sąd uznał zeznania świadków P. G. i D. S. za wiarygodne i obiektywne. Osoby te pracowały z wnioskodawcą w spornym okresie i wykonywały te same czynności. Posiadają zatem informacje na temat charakteru pracy skarżącego.

Na podstawie zeznań wnioskodawcy i świadków, znajdujących potwierdzenie w dokumentacji pracowniczej Sąd uznał, że J. K. w okresie od 1 marca 1983 roku do 24 marca 1998 roku (15 lat 23 dni) w Zespole Szkół (...) w R. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego określone w wykazie A dziale XIV poz. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

J. K. spełnił zatem przesłanki określone w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W myśl art. 129 ust. 1 ww. ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wiek 60 lat J. K. osiągnął w dniu(...) jednak wniosek w sprawie niniejszej wpłynął do organu rentowego 1 marca 2012 roku, w związku z tym prawo do emerytury przyznano od 1 marca 2012 roku.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną i orzekł jak w wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. zaskarżając wyrok w całości, tj w pkt I. Wyrokowi zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 184 ust 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku (tekst jedn. Dz. U. Nr 153 z 2009 roku, poz. 1227 ze zm.) oraz § 2 i 4 ust 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) poprzez zaliczenie do okresu pracy w szczególnych warunkach okresu

pobierania zasiłków chorobowych a w konsekwencji przyznanie prawa do emerytury osobie nie spełniającej warunków do przyznania tego świadczenia oraz uznanie pracy palacza co za pracę w warunkach szczególnych.

Podnosząc powyższe organ rentowy wniósł w zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest zasadna.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że z uwagi na datę urodzenia, do wnioskodawcy ma zastosowanie art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Stanowi on, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (ust. 1). Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Skarżący powołuje się na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach, zatem winien udowodnić do 1 stycznia 1999 roku 15 lat takiej pracy, wymienionej w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Przypomnieć należy, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r, I UK 393/10, Lex nr 950426).

Dla uznania konkretnego rodzaju lub stanowiska pracy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach decydujące znaczenie ma to, czy jest to praca wymieniona w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 4 ze zm.) i w wykazie A stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia.

Wnioskodawca otrzymał z zakładu pracy świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach na stanowisku palacza centralnego ogrzewania. Okoliczność ta jednak, nie przesądza o tym, iż wymienione w nim stanowisko pracy odpowiada pracy wymienionej w wykazie A, pod określoną pozycją rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku wyżej cytowanego, i że stanowisko pracy wymienione w tym świadectwie, należy zakwalifikować do pracy w szczególnych warunkach bez ustalenia rzeczywiście wykonywanych prac i wymiaru czasu pracy.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) w wykazie A, dziale XIV, poz. 1 wymienia prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego. W ocenie Sądu Apelacyjnego pracy wnioskodawcy nie można uznać za pracę w szczególnych warunkach, gdyż obsługiwał on piece, które nie były piecami typu przemysłowego, a służyły do ogrzewania centralnego budynków szkoły lub mieszkalnych oraz piec parowy do podgrzewania wody na potrzeby szkoły, internatu i szklarni, przy czym

nawet powierzchnia ogrzewanych budynków nie powoduje, zdaniem Sądu, zaliczenia ich do kotłów przemysłowych lub typu przemysłowego. Obsługa kotłów była sezonowa (poza kotłem parowym) a nie stała. Brak stałości pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (tak SN w postanowieniu z dnia 3 października 2008 r. II UK 133/08).

Należy podkreślić, że wnioskodawca posiadał świadectwo kwalifikacyjne do obsługi kotłów wodnych do 115 o C i parowych o ciśnieniu do 0,7 atm a więc I stopnia.

Piece, które obsługiwał wnioskodawca nie miały charakteru przemysłowego, gdyż ich funkcją było ogrzanie wody, która z kolei służyła także do ogrzania pomieszczeń, a nie do przeprowadzania procesów technologicznych. W wykazie A dziale XIV pod pozycją 1 wyraźnie wskazano, że pracą w warunkach szczególnych jest nie zautomatyzowana praca rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego. Wnioskodawca nie udowodnił, że piece obsługiwany przez niego miały charakter pieca przemysłowego, który służyłby do przeprowadzania procesów technologicznych(wykorzystywany w przemyśle) czy też by było to takie urządzenie, w którym wsad ogrzewany byłby do takiej temperatury, w której zachodziłyby odpowiednie przemiany fizyczne lub reakcje chemiczne przewidywane w danym procesie wytworzenia lub obróbki.

W tym stanie rzeczy należy stwierdzić, że wnioskodawca nie udowodnił, iż spełnia przesłanki z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153, poz. 1227) oraz § 2 ust 1 i § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku wyżej cytowanego do ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Wobec niewykazania 15 lat pracy w warunkach szczególnych, stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy ustalając wnioskodawcy prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym naruszył przepisy prawa materialnego tj. art. 184 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku (tekst jedn. Dz. U. Nr 153 z 2009 roku, poz. 1227 ze zm.) oraz § 2 i 4 ust 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43).

Z tych względów koniecznym było dokonanie przez Sąd Apelacyjny zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.